

Създаване на черешова градина

Черешовите дървета се отглеждат на едно и също място около 30 години, което налага да се спазват всички изисквания при технологията на създаване на насаждението. Всяка допусната грешка е непоправима и се отразява по-нататък върху ефективността на плодотворността. Технологията включва: избор на място; предпосадъчна подготовка на площта, системи и разстояния на засаждане; избор на подходящи сортоподложкови комбинации; схема за разполагане на сортовете и засаждане.

ИЗБОР НА МЯСТО

При избора на място за нова градина се преценяват климатичните, теренните, почвените и други условия, съобразно биологичните изисквания на черешата. Подбират се места с добър въздушен дренаж по хълмовете и планинските склонове с наклон до 16-18°, както и прилежащи към склоновете равнинни участъци. Не се изисква специално изложение на мястото, но то трябва да бъде добре защитено от силни ветрове, да е в близост до удобни пътища и постоянен водоизточник за осигуряване на поливки при нужда. Не се препоръчват ниските равнини и особено затворените котловинни полета, защото в тях дърветата са изложени на опасност от измръзване през зимата и зимно-пролетния сезон. Критични за черешата са абсолютни минимални температури под минус 25-26°C по време на дълбокия покой, повратни студове /минус 10-12°C / в края на зимата, предшествани от затопляне на атмосферата и късни пролетни мразове /под минус 1-1,5°C/ по време на цъфтежа и непосредствено след него.

При преценка на почвените условия се имат предвид изискванията на подложките, върху които са присадени сортовете /Виж - **бр.11/ 2001 г. на сп. „Практично земеделие и домакинство“**/. За да не се допуснат грешки в това отношение, за по-големи градини е желателно да се направи агрохимичен и механичен анализ на почвата и прецени нивото на подпочвените води и дълбочината на коренообитаемия почвен слой. Почвените проби се вземат през 30 см от даден профил, изкопан на дълбочина най-малко 1 м. За 100 дка са достатъчни 2-3 профила. Въз основа на данните от почвените анализи, освен вида на подложката, се определят и нормите на предпосадъчно торене с органични и минерални торове. При всички подложки дълбочината на почвата трябва да бъде най-малко 70-80 см, а нивото на подпочвените води - под 2 м. Не се препоръчват местата с каменист и плитък орех хоризонт или с плътна глинеста подпочва.

ПРЕДПОСАДЪЧНА ПОДГОТОВКА НА ПЛОЩТА

Това е една от най-важните работи при създаване на новата градина. Тук се включват мелиоративни мероприятия /почистване от дървета, храсти и камъни, подравняване/, торене, риголване или дълбока оран, маркиране и изкопаване на посадъчни ямки. При наклон на склона от 8 до 10° се изграждат наорни тераси, а от 11 до 16-18° - стъпаловидни, като предварително се уточнява броят на редовете в едно терасно платно. След приключване на мелиоративните работи площта се наторява с органични, фосфорни и калиеви торове. В зависимост от естествената запасеност на почвата с хранителни вещества обикновено се внасят на декар по 4-5 тона добре угнил оборски тор, 70-80 кг фосфор и 50-70 кг калий в активно вещество, които се заорават при риголването. След това запасаващо торене не се налага да се тори с фосфор и калий през първите 5-6 години от засаждането на дърветата.

Риголването е основно и задължително мероприятие, което осигурява подходящ воден, въздушен и хранителен режим на дърветата в коренообитаемия почвен слой. То се извършва 2-3 месеца преди засаждането на дълбочина 60-70 см със специални

плугове. На по-плитки почви се прилага дълбока оран с продълбочаване. При наличие на коренищни плевели, най-малко 2-3 седмици преди риголването площта се третира с **раундъп** или друг хербицид в съответна концентрация. След риголването площта се подравнява с грейдер, очертават се пътищата, парцелите и площадките, ако е необходимо. Местата за посадъчни ямки се маркират с помощта на геодезични уреди, колчета, сезал или тел. Много е важно да се трасират правилни редове и ъгли с оглед механизирани производствени процеси. При маркирането най-често се прилага правоъгълната система на засаждане за нетерасирани площи и контурната за терасирани при междуредови разстояния 6-7 м и вътрередови 5-6 м. Последните се определят в зависимост от растежната сила на сортоподложковите комбинации, от дълбочината и плодородието на почвата. Посадъчните дупки се изкопават механизирани с ямкокопател на дълбочина 55-60 см и с диаметър 60 см. Когато се изкопават ръчно и мястото не е риголвано, ширината им е около 100 см.

СОРТОВЕ И СХЕМА ЗА РАЗПОЛАГАНЕТО ИМ

Подборът на сортовете и правилното им разполагане в градината е друг съществен елемент от технологията на създаване. Съществуват сортове с различен срок на зреене, осигуряващи един непрекъснат конвейер от черешови плодове в продължение на около 45 дни. За препоръчване е в дадено насаждение делът на ранозреещите сортове да бъде 10-15 %, а този на средно и къснозреещите да бъде почти еднакъв или да се даде превес на къснозреещите с 10-15%. Към групата на **ранозреещите сортове** се отнасят Сенека, Ранна черна едра, Бигаро Бюрла и Бигаро Моро, към **среднозреещите** - Бинг, Ван, Старкинг харди джайънт, Сомояй бьоотермо, Данелия, Победа, Черна Конявска, Бигаро Продукта, Румънка и Хеброс, а към **къснозреещите** - Козерска, Гермерсдорфска, Българска хрущялка, Ламберт, Мизия, Стефания, Стар, Хеделфингенска, Райниер, Наполеон и Дроганова жълта. В насаждението сортовете се подреждат по срок на зреене с оглед улесняване беритбата на плодовете и борбата срещу черешовата муха, причиняваща червясване на плодовете. Схемата за разполагане на сортовете при засаждане се съобразява и с взаимното им опрашване, тъй като всички сортове, с изключение на Стела, Компакт Стела, Съмбърст и Лапинс, са самостерилни, т.е. не могат да се опрашват със собствения си прашец. Взаимно могат да се опрашват: Бигаро Бюрла и Старкинг харди джайънт; Бигаро Бюрла и Ранна черна едра; Бигаро моро и Ранна черна едра; Сенека, Бигаро моро и Бигаро Бюрла; Бинг и Ван; Козерска и Ламберт; Гермерсдорфска и Ламберт; Данелия и Стела; Българска хрущялка и Стар; Мизия и Стар; Стефания и Дроганова жълта и т.н.. Всеки сорт се представя в цели редове - един до 6-8, като дърветата на основния сорт не бива да са отдалечени повече от 50-60 м от тези на сорта - опрашител, т.е. засаждат се най-много 6-8 реда от единия сорт, а след тях 4,6 или максимум 8 реда от другия сорт. При засаждане на 4 или повече сортове основните се представят с по 4-6 реда, а допълнителните с по 1-2 реда. Не се допуска самостоятелно засаждане на сортове, които спадат към една интерстерилна група /**Виж- бр.11/ 2001 г. на сп. „Практично земеделие и домакинство”** /Между тях се засаждат редове от сортове-добри опрашители. За да не се допуснат грешки, най-добре е черешопроизводителя да се консултира със специалисти относно избора на сортовия състав и схемата за разполагане на отделните сортове в градината. Създаването на големи градини би следвало да се предхожда от разработването на технологичен проект, в който се залагат сортовете и схемата на разполагането им. Въз основа на избраните сортоподложкови комбинации, съобразно почвено-климатичните условия на месторастенето, се договорира производството на посадъчен материал. При закупуване на същия се следи дали отговаря по качество на нормите на БДС и се изисква сертификат за автентичност и здравно състояние. Дръвчетата се транспортират при положителна температура на въздуха, като предварително се опаковат корените с влажно зебло или друг подходящ материал, а превозното средство се покрива с бризент. Много важно е да се запазят етикетите на всяко снопче и да не се допусне подсушаване, измръзване и нараняване на корените и стъблото както при транспортирането, така и при съхраняването на посадъчния материал. Всяко нехайство в това отношение се заплаща скъпо.

ЗАСАЖДАНЕ

Извършва се есента - от края на октомври до началото или средата на декември, т.е. до настъпването на големи студове. Когато се пропусне този срок, се засажда и рано напролет, но всички предшестващи мероприятия се извършват есента. Есенното засаждане осигурява по-добро прихващане и развитие на фиданките през следващата година. Преди самото засаждане в посадъчните дупки се внася по 10 кг угнил оборски тор, 300 г двоен суперфосфат и 150 г калиев сулфат, които се смесват добре с почва.

На дръвчетата за засаждане се прави основен преглед. Ако е допуснато подсушаване на корените, те се потапят във вода за едно денонощие. Всички дръвчета с повредени корени и надземна част от гризачи, студ или нараняване се бракуват, а също и заразените с кръвна въшка. Подготовката на дръвчетата за засаждане се състои в опресняване на некалусиралите рани и слабо съкращаване на скелетните корени. В процеса на самото засаждане те се ориентират по посока север /изпъкналата част на присадката/ - юг /чепчето/, корените се разполагат правилно в дупката и след засипване с рохка и влажна почва, поддръпване и притъпкване мястото на присаждане трябва да остане най-малко 5-6 см над почвената повърхност. Тази дълбочина на засаждане трябва да се спазва, защото при по-голяма дълбочина /присадката под почвената повърхност/ има опасност от загиване на дърветата, каквито случаи са наблюдавани в производствената практика. Около всяко новозасадено дърво се оформя пристъблена чаша, полива се с 20-30 л вода за да прилепне почвата около корените, а за запазване на влагата може да се мулчира със суха почва, торф и др. За предпазване от зайци през зимата, фиданките се обвиват с амбалажна хартия или други подходящи материали.

Първата резитба /съкращаване/ се прилага в края на зимата - началото на пролетта.

Инвестициите за създаване на един декар черешова градина много зависят от заложените практики за предпосадъчна подготовка на почвата и действащите цени за механизирани услуги, торове и посадъчен материал. При така заложените параметри на технологичните практики и действащите в момента цени са необходими около 660 - 700 лв/дка. Когато не се налагат мелиоративни работи за подготовка на почвата и за запасяващото торене, се изискват по-ниски норми, средствата се намаляват с около 120-160 лв/дка. Част от вложените капитални средства могат да се възвърнат още на четвъртата - петата година след създаването на градината.

Ст.н.с, д-р. Анна КОЛЕВА